

історії, а вершиною процесу формування християнської перекладацької традиції став Ієронім Стредонський. Папа Дамас II хотів надати латинській переклад євангельських текстів для літургії, тому доручив це молодому священику Єронімові. Папа Дамас виявляє зацікавленість у Ієроніма, оскільки високо оцінює його знання та таланти, і просить його написати про складні місця в Біблії. Ієронім мав унікальні характеристики, які дозволяли йому здійснити переклад Святого Письма на латинську мову, оскільки він був як християнином, так і Цицеронцем – і мати великий лінгвістичний та науковий досвід, подібний до Цицерона, було надзвичайно важливо.

Ієронімовий канон праць містить коментарі на Святе Письмо та листи про церковну дисципліну та доктрину, але його слава та канонізація базуються на перекладі Святого Письма латиною, відомому як «Вульгата». Хоча цей переклад не є повністю оригінальним, його практичний результат був надзвичайно високим, і мова перекладу стала важливим елементом шкільного та церковного навчання [2, с. 135-140].

Ієронім став відомим як майстерний перекладач завдяки сукупності різних факторів. Головним серед них було його глибоке знайомство з класичною римською літературою, що дало йому змогу добре володіти мовою. Крім того, Ієронім володів широкими і глибокими філологічними знаннями, що значною мірою сприяло його успіхам як перекладача. Сам Ієронім зазначав, що для всебічного розуміння текстів Біблії необхідний філологічний підхід. Хоча важливо визнати, що переклади Єроніма не обмежувалися лише Біблією. Він також взявся за переклад різних творів, таких як історичні твори Євсевія, богословські трактати Дідіма та праці Орігена [1].

Ієронім поділяв з Цицероном класичну віру в те, що тематика визначає стиль. Ієронім розумів, що стиль впливає на повідомлення, тому неправильне передавання стилю може призвести до спотворення як конотативних, так і денотативних елементів повідомлення. У своїй праці Святий Ієронім Стридонський наводить численні приклади з перекладів Святого Письма, що переконливо підтверджують його головну думку про те, що в перекладі найважливішим є зміст вислову та авторська інтенція, а не точність мовної структури оригіналу.

Література:

1. Ієронім Стридонський – життя та діяльність. URL: <https://tureligious.com.ua/ijeronim-strydonskyj-zhyttya-ta-diyalnist/> (дата звернення: 02.10.2023).
2. Кальниченко О. А., Подміногін В. О. Витоки західного перекладознавства: Ієронім Стридонський. Вчені зап. Харк. гуманіт. ун-ту «Нар. укр. акад.». Харків, 2007. Т. 13, кн. 2: Проблеми економіки та філології. С. 131-150.

ПОНЯТТЯ «ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ» У ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

Чоловська О. О.

*Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Наук. керівник – к.філол.н., доцент Камінська М.О.*

Вступ. Переклад як термін багатозначний, і його найширше та найпоширеніше значення стосується процесу передачі значення/змісту слова, групи слів, речення чи уривка з вихідної мови до цільового тексту. Поняття «переклад» можна визначити як: заміна текстового матеріалу однією мовою (мова оригіналу) еквівалентним текстовим матеріалом іншою мовою (переклад). Головна мета будь-якого перекладу – досягти

адекватності. Адекватність — це вичерпна передача вихідного смислового змісту та його повна відповідність за функціями та стилем [5].

Оцінка якості перекладу невіддільна від певних стандартів. Оскільки переклад так само багатогранний, як і будь-яка інша діяльність, іноді його оцінюють з різних точок зору. Зокрема, Ю. Найда запропонував розрізняти формальну еквівалентність перекладу та динамічну еквівалентність перекладу [2]. Формальна еквівалентність має місце, коли перекладач намагається найточніше відтворити повідомлення за формою та змістом оригінального тексту, докладно передаючи його загальну структуру та окремі елементи. Що стосується динамічної еквівалентності, то в цьому випадку перекладач прагне встановити такий же зв'язок між цільовим текстом і його читачами, який існує між оригінальним текстом і його читачами (носіями мови). Перекладач, що розглядається, особливо цінує повну природність висловлювання, іноді підбираючи його так, щоб читач при сприйнятті тексту зовсім не виходив за межі власного культурного контексту, що, у свою чергу, робить репрезентацію вторинною [1].

Еквівалентність є основою комунікативної передачі значення між мовами або системами, де важливо зберігати точність і зрозумілість відповідно до контексту і мети комунікації. Під поняттям еквівалентності перекладу розуміють передачу змісту оригіналу в перекладі. Змістом оригіналу вважається сукупність інформації, що міститься в тексті, включаючи емоційну, стилістичну, метафоричну та естетичну функції мовної одиниці. Тому еквівалентність є ширшим поняттям, ніж «точність перекладу», що зазвичай означає лише збереження «тематично логічного змісту» оригінального тексту. Іншими словами, норма еквівалентності означає максимально можливе наближення до вимог оригінального твору.

Досягнення еквівалентності є одним із головних завдань перекладача, яке полягає в тому, щоб якомога повніше передати зміст оригінального тексту. Взагалі дуже важливою є фактична спільність змісту оригінального тексту та цільового тексту [4].

Усвідомлення перекладу як мовленнєвої, а пізніше й комунікативної діяльності дозволило залучити до його наукового опрацювання положення багатьох актуальних на той час мовознавчих теорій і напрямків. Сам розвиток мовознавства підготував ґрунт для виникнення лінгвістики перекладу, відповідно до якої переклад трактується як еквівалентний перехід від актуалізованих у тексті одиниць однієї мови до одиниць іншої [3].

Для опису правил та умов такого переходу принципово важливим виявилися такі лінгвістичні розробки, як визнання двостороннього характеру мовних одиниць, єдність плану вираження та плану змісту, теорія семантичного поля та семантичних множників, глибинних семантичних структур тощо. Були також закладені основи лінгвістики тексту, почалося вивчення функціонування мовних одиниць у складі великих мовленнєвих структур. Вивчення змістової структури мови та особливостей функціонування мовних одиниць у процесі мовленнєвого спілкування дозволило по-новому підійти до опису суто лінгвістичних аспектів перекладу.

Усвідомлення цього сприяло розвитку наукового підходу до перекладу та спрямовувало увагу на ряд ключових лінгвістичних аспектів. Зокрема, підхід до перекладу став розглядати як складний процес, що вимагає врахування різних аспектів мови, семантики, структури тексту та контексту. Це дозволило лінгвістам розглядати переклад як більш широкий феномен, ніж просто заміну слів з однієї мови на іншу, і спрямовувати увагу на важливість відтворення значення та спілкування між мовами [6].

Поняття еквівалентності у перекладі стало основою для розвитку різних методик і стратегій перекладу, зокрема лінгвістичного та функціонального перекладу, яке дало

поштовх для подальшого вивчення проблем перекладу і розвитку методології перекладознавства.

Таким чином, формальна еквівалентність передбачає максимальну точність відтворення оригінального тексту за формою та змістом. Динамічна еквівалентність, у свою чергу, передбачає встановлення такого ж зв'язку між цільовим текстом і його читачами, який існує між оригінальним текстом і його читачами (носіями мови). Відтак, переклад є складною і багатогранною діяльністю, яка вимагає від перекладача глибоких знань мов, культури та контексту оригінального тексту.

Література:

1. Кочерган М.П. *Вступ до мовознавства*. К.: Академія, 2017.
2. Корунець І. В. *Theory and practice of translation* / І. В. Корунець. Вінниця: Нова книга, 2019.
3. Gambier, Yves. *Rapid and radical changes in translation and translation*. / Yves Gambier // *studies. Int J Commun*, 2016. №10. p. 887-906.
4. Munday, J. (2016). *Introducing Translation Studies: Theories and Applications (4 th. Ed.)*
5. Rędziuch-Korkuz A. *Revisiting the concepts of translation studies: equivalence in linguistic translation from the point of view of Peircean universal categories* / A. Rędziuch-Korkuz // *Lang. Semiot. Stud.* 2023 – №9(1). p. 33-53
6. Walker, Callum. *A cognitive perspective on equivalent effect: Using eye tracking to measure equivalence in source text and target text cognitive effects on readers*. // *Perspect Stud Transl Theory Pract*, 2019. №27(1). p.124-143.